

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

הצעות לפעילויות בתוכניות "ניצנים" לבתי הספר

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

פתח דבר,

השקעה בעשייה חינוכית מיטבית בגילאים הצעירים היא בעלת השפעה על איכות החיים של הילדים גם בבגרותם. הסביבה החינוכית של הילדים היא מרחב טבעי בו מתפתחים תהליכי התקשרות המקדמים את היכולות החברתיות, הרגשיות והקוגניטיביות של הילדים.

שנה חדשה בפתח ותוכניות "ניצנים" עם הפנים קדימה...

בתוכניות "ניצנים" שמים דגש על העשרת עולמו של הילד והתאמת התכנים והפעילויות לגילאי הילדים.

מוגש לכם מבחר תכנים ופעילויות חינוכיות שילוו אתכם לאורך השנה בתוכניות "ניצנים".

התכנים הם בבחינת בסיס לבניית חומרים נוספים בהתאמה לכל מסגרת ולכל שכבת גיל. כל דרך ראויה כל זמן שהיא משרתת את המטרה - העשרת עולמו התרבותי והחברתי של הילד, כמו גם של הצוות החינוכי.

חוברת זו כוללת מגוון פעילויות חינוכיות בכישורי חיים, פיתוח מיומנויות, טיפוח חשיבה ויצירה ותחומי עניין מגוונים נוספים סביב ציר מארגן של מעגל השנה.

מוצע כי הלמידה תעשה בדרך של התנסות ובאופן חוויתי אשר תעודד את פיתוח הדמיון והכישורים של הילדים.

בהזדמנות זו, אנחנו רוצים להודות לכל השותפים לדרך - התכנים והפעילויות נכתבו על ידי האגף לחינוך יסודי ונעשו התאמות למגזר החרדי ולחינוך המיוחד.

אתם - הצוות החינוכי, שותפים לעשייה החינוכית והמאתגרת,

אתם המשפיעים והמעצבים את עולמם של הילדים.

מאחלים לכם,

שנה מהנה, פוריה ומוצלחת

חיים הלפרין

מנהל היחידה לתוכניות משלימות למידה

לילך ברקאי

ממונה תכנית הצהרונים הלאומית

התחלות/הכרות/ פתיחת שנה/חגי תשרי

5	שיר של יום- אודות התוכנית
6-20	שיר של יום- הצעות לשירים והפעלות
21	שעת סיפור- רקע, פעולות מומלצות לעידוד הקריאה
22-33	ספרים מומלצים, מידע והצעות לפעילויות
34-38	מפתח הלב- מגוון הצעות לפעילויות חברתיות- ערכיות
39-49	פעילויות שונות בנושא החגים

חנוכה/חורף/טו בשבט

51-63	שיר של יום- הצעות לשירים והפעלות
64-79	ספרים מומלצים, מידע והצעות לפעילויות
80-86	פעילויות שונות בנושא החגים

פורים/משפחה/פסח/אביב

88-96	שיר של יום- הצעות לשירים והפעלות
97-111	ספרים מומלצים, מידע והצעות לפעילויות
112-120	מפתח הלב- מגוון הצעות לפעילויות חברתיות- ערכיות
121-123	פעילויות בחשבון

יום העצמאות/ קיץ/שבועות/פרידה

125-143	שיר של יום- הצעות לשירים והפעלות
144-158	ספרים מומלצים, מידע והצעות לפעילויות
159-161	מפתח הלב- מגוון הצעות לפעילויות חברתיות- ערכיות
162-165	פעילויות בחשבון

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

החודש הראשון לפעילות יוקדש להיכרות וגיבוש הקבוצה ובהתאמה לתקופת חגי תשרי נפתח את הבוקר בשירה, נקשיב לסיפור ונקיים שיח חברתי סביב נושא "התחלות"

במסגרת תוכניות "ניצנים" בבית הספר יבואו לידי ביטוי שלושה רכיבים מרכזיים:

❖ פעילות פתיחת מפגש באמצעות "שיר של יום"

❖ סיפור שבועי באמצעות "שעת סיפור"

❖ פעילות חברתית ערכית

להלן הצעות לפעילויות לשלושת הרכיבים:

"שיר של יום"

התוכנית "שיר של יום" מאפשרת לתלמידים להתחיל את צהרי היום ב- 15 דקות המוקדשות לחוויה מוסיקלית ולשיח המחזק את התקשורת הבינאישית בין המדריכים לתלמידים, המקדם את הבנת עולמם הפנימי של הילדים והמפתח אצלם מיומנויות של הקשבה ואמפתיה.

המלצה

פתיחת מפגש תוכנית "ניצנים" באמצעות שיר של יום
וסיום המפגש בשיח מקרב ואמפתי עם התלמידים.

המפגש יכול:

- שיר מתוך רשימת השירים המוצעת: מומלץ לפתוח באותו שיר בכל יום במהלך שבוע פעילות.
- לאחר השמעת השיר, שיחת פתיחת מפגש קצרה שתאפשר לתלמידים לבטא את מה שהשיר מעורר בהם.
- במהלך השבוע יוכלו המדריכים להרחיב את העיסוק בנושאים ובערכים שמזמן השיר.

מטרות התוכניות:

- א. פתיחת המפגש באווירה נעימה, משמעותית ובריאה
- ב. זימון שיח על נושאים שונים מחיי הילדים
- ג. כמו: אקטואליה, ערכים העולים מהשירים
- ד. חשיפת ולימוד שירים מהתרבות ומהמורשת
- ד. זימון חוויות מוסיקליות

קישור למדריך למורה

<http://mag.calltext.co.il/magazine/47?article=3>

חשוב לדעת

- ניתן להשתמש בכל ההצעות וההפעלות או רק בחלקן.
- ניתן לחלק את ההפעלות למהלך מספר מפגשים במהלך שבוע.
- ניתן לגוון ולהוסיף כראות עינם.
- ניתן להשתמש ברעיונות ההפעלה גם לשירים נוספים המוצעים בהמשך וגם לשירים שאינם מצורפים לחוברת זו.
- את השירים בביצוע הזמרים ניתן למצוא באתר YouTube.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

הצעות לשירים והפעלות

אני ואתה

מילים: אריק
אינשטיין
לחן: מיקי גבריאלוב

<https://www.youtube.com/watch?v=gP6PS-poyMg>

אני ואתה נשנה את העולם,	אמרו את זה קודם לפני,
אני ואתה אז יבואו כבר כולם,	זה לא משנה - אני ואתה נשנה את העולם.
אמרו את זה קודם לפני,	
לא משנה - אני ואתה נשנה את העולם.	
אני ואתה נשנה את העולם,	אני ואתה אז יבואו כבר כולם,
אמרו את זה קודם לפני,	אמרו את זה קודם לפני,
יהיה לנו רע, אין דבר זה לא נורא,	לא משנה - אני ואתה נשנה את העולם.

הצעות לשיח רגשי, עיבוד והפעלה

❖ השיר "אני ואתה" מאפשר שיח אודות כוח ה"ביחד", של אדם עם אדם נוסף, אחריהם יובלו כולם.

- **אני ואתה נשנה את העולם**
מה קורה לי כשאני עם עוד משהו ביחד? אני מרגיש/ה שיש לי יותר כוח השפעה? האם שניים באמת יכולים לשנות את העולם? האם לדעתכם מדובר על חוויה מרגשת של תחושת ביחד? האם עשייה קטנה משותפת יכולה להפוך למאוד משמעותית?
- **אני ואתה אז יבואו כבר כולם**
אם טוב לי ולך, אולי אחרים יראו ויצטרפו? שניים - אני ואתה, יכולים לסחוף המונים? את כולם?
מה צריך להתרחש בכדי שכולם יבחרו ללכת אחריי?
- **אמרו את זה קודם לפני, לא משנה אני ואתה נשנה את העולם.**
אז מה אם אמרו את זה קודם? מה המשמעות שאמרו וידעו לפני? האם ניתן לחדש ידע? האם ידע הוא כוח? קודם מקדם אותנו
- **אני ואתה ננסה מהתחלה**
כשאנחנו ביחד יותר קל להניע תהליך, משימה חדשה? מדוע מהתחלה? מה שהיה קודם נכשל? לא היה מספיק טוב? אולי היינו רוצים אחרת? היה טוב אך אנו מבקשים ביחד שיהיה טוב יותר.
- **יהיה לנו רע, אין דבר זה לא נורא,**
האם אנחנו מודעים לכך שכל שינוי נושא עמו קושי? כמה ואיזה כוחות יש לנו ביחד להתמודד עם קושי? אם יהיה לנו רע, מדוע זה לא נורא?

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

❖ **אני ואתה ננסה מהתחלה - אילו יכולתי..**

בקשו מכל תלמיד לחשוב על נושא אחד בו היו רוצים לחולל שינוי.
(יכול להיות נושא חברתי, התנדבותי, למען חברה, למען קהילה, כל רעיון יצירתי למען משהו/משהו)

כתבו על הלוח מספר שאלות מנחות לחשיבה כדוגמת:

- ✓ במה הייתי רוצה לעשות שינוי?
- ✓ מהיכן נבט הרעיון לצורך בשינוי?
- ✓ מי ייהנה מהשינוי?
- ✓ איזה יכולות ותכונות יש לי בכדי לחולל את השינוי בו בחרתי?
- ✓ במי אני יכול להיעזר, בכדי להצליח לחולל את השינוי?
- ✓ לאילו משאבים אני נדרש בכדי לחולל את השינוי?
- ✓ מה יכולות להיות המכשלות שלי בדרך לשינוי?
- ✓ מי ארצה שיצטרף אלי?
- ✓ כשיתחולל השינוי, כשאצליח.. מה ארגיש?

❖ **אני ואתה אז יבואו כבר כולם... איך אני מתחיל ?**

כל תלמיד מקבל עוגה שהיא " עוגת הזמן שלי" - עליו לחלק את העוגה בהתאם לזמן שהוא מקדיש לכל אחת מהפעולות הבאות :

- ✓ כמה זמן אני ישן?
- ✓ כמה זמן אני נמצא בבית הספר?
- ✓ כמה זמן אני מכין שיעורי בית ?
- ✓ כמה זמן אני מבלה עם חברים?
- ✓ כמה זמן אני עוסק בתחביבים?
- ✓ כמה זמן אני עוזר להורי בעבודות הבית?
- ✓ כמה זמן אני מבלה עם המשפחה ?
- ✓ כמה זמן אני עם עצמי?
- ✓ כמה זמן אני עוסק בפעילות קהילתית או תרומה התנדבותית כלשהי?

לאחר שכל תלמיד בונה לעצמו את העוגה האישית, יציגו התלמידים בקבוצות קטנות, את עוגות הזמן האישיות.

התבוננו בחלוקת הזמן האישית של כל אחד/ת מכך/ם :

- ✓ כמה זמן אנו עוסקים בפעילויות למען?
- ✓ האם אנחנו מרוצים מנתון זה?
- ✓ מה ההסבר שלנו לזמן שאנו בוחרים להקדיש למען מעורבות קהילתית?
- ✓ בעוגת הזמן האידאית של הקבוצה שלנו - כמה היינו רוצים שיוקדש לתחום המעורבות בקהילה?

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

חֲבִיב אָדָם שְׁנֵבָא בְּצֶלֶם

(מסכת אבות פרק ג', י"ד)

חברים

מילים: דודו ברק
לחן: יוני רועה

<https://www.youtube.com/watch?v=RT39VXfx80o>

חבר אחד לימד אותי לשיר
חבר אחד לימד אותי לשמוח
גם חברתי הציעה לי לקחת קצת אויר
ואת הרע מהר מאוד לשכוח.

היה מי שלימד אותי לבכות
היה מי שעזר לי גם לסלוח
מכל הלטיפות, העלבונות והמכות
נשאר לי רק אל תוך עצמי לברוח.

מכל החברים שלי קיבלתי את הטוב
את החיוך נתן לי החבר הכי קרוב.

קיבלתי מכולם את המיטב
את הכנות ואת מגע האושר
קיבלתי קרן שמש וירח וכוכב,
את קו הרחמים, את קו היושר.

עכשיו אני פוסע לי לאט
ומעלי זורחת לי השמש
חשבתי לי לתת פה, לכולכם, אחד
אחד, את מה שחברי נתנו לי אמש.

מכל החברים שלי קיבלתי את הטוב
את החיוך נתן לי החבר הכי קרוב.

הצעות לשיח רגשי, עיבוד והפעלה

שיח והפעלות בכיתה

שיר זה מזמן שיח אודות ערכה של החברות ועל המתנות שאנו מקבלים בזכות חברות טובה ואמיתית.

פעילות הכנה לשיר

1. ספרו לתלמידים כי הם עומדים לעסוק בשיר שנקרא "חברים".
2. קיימו דיון בכיתה:

- מה זאת חברות?
- מה היא נותנת לנו?
- אילו מתנות מעניקה לנו החברות?
- מה אנו אוהבים לקבל מחברים?
- מה אנו אוהבים לתת לחברים?
- 3. רשמו על הלוח את רשימת המתנות שהתלמידים ציינו כי הם אוהבים לקבל ולתת.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

דיון בקבוצה

1. בקשו מהתלמידים לקרוא את השיר עד סופו ולאחר מכן להעתיק למחברות את רשימת המתנות שהדובר קיבל מחבריו.
2. בררו עם התלמידים:

- איזה מין מתנות קיבל הדובר?
- האם אלה מתנות שקונים בכסף?
- מה נדרש מהחבר הנותן כדי לתת מתנות אלה?
- מה מעניקות המתנות הללו לחבר שמקבל אותן?
- האם המתנות המופיעות בשיר דומות למתנות שנמנו בדיון המקדים בכיתה? במה הן דומות? במה הן שונות? ממה נובעים ההבדלים?

3. א. "חבר אחד לימד אותי לשיר

חבר אחד לימד אותי לשמוח

גם חברתי הציעה לי לקחת קצת אוויר

ואת הרע מהר מאוד לשכוח"

- מדוע חשוב לנו לשיר?
- כיצד אפשר ללמוד לשמוח ולשכוח את הרע?
- מדוע כדאי לשכוח את הרע?
- ב. "היה מי שלימד אותי לבכות
- היה מי שעזר לי גם לסלוח
- מכל הטיפות העלבונות והמכות
- נשאר לי רק אל תוך עצמי לברוח"
- ללמד לבכות, האם זו מתנה? הסבירו מדוע.
- מתי חשוב לבכות? מה גורם לנו הבכי?
- בקשו מהתלמידים להשלים את המשפטים האלה:

כשאנו בוכים אנו...

הבכי מאפשר לנו...

לאחר הבכי אנו מרגישים...

חשוב לבכות ליד חבר טוב כי...

כשאני רואה חבר בוכה אני...

ג. "היה מי שעזר לי גם לסלוח"

- מדוע חשוב לסלוח?
- מתי קל לנו לסלוח?
- מתי קשה יותר לסלוח?
- האם קל יותר לבקש סליחה או לסלוח?
- ספרו על חוויה שבה היה קל לסלוח וחוויה שבה היה קשה לסלוח.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

- מה קל יותר, לסלוח לעצמינו או לאחרים?
- אילו רגשות אנו חשים כשאנו מבקשים סליחה?
- אילו רגשות אנו חשים כשמבקשים מאיתנו סליחה?
- ד. "את החיוך נתן לי החבר הכי קרוב"
- האם יש משמעות לכך שאת החיוך נתן החבר הכי קרוב? הסבירו.
- ה. "כדאי ללמוד מן הפרחים לא לקמץ בחיוכים, והעולם תראה יהיה פתאום כה טוב" (לאה נאור).
- מה יש בו, בחיוך, שהופך את העולם לטוב יותר?
- ו. "קיבלתי מכולם את המיטב
- את הכנות... מגע האושר... קו הרחמים... קו היושר"
- מדוע תכונות אלה הן ה"מיטב"?
- מדוע הן חשובות לחברות טובה?
- כיצד הן תורמות למי שמקבל אותן?
- ז. "חשבתי לי לתת פה לכולכם אחד אחד
- את מה שחברי נתנו לי אמש"
- מה אפשר להבין מרצונו של הדובר לתת לכולם בדיוק את מה שהוא קיבל?
- בקשו מהתלמידים לבחור שתי מתנות שהיה רוצה לקבל מבין המתנות המופיעות בשיר.
- מדוע דווקא מתנות אלה משמעותיות בעיניו? מדוע הן נבחרו? מה תרומתן? מה אפשר להרוויח בזכותן? מה תרצו לומר למי שהעניק אותן?

הפעלה

- "מכל החברים שלי קיבלתי את הטוב"
- (הכינו מראש חומרי יצירה: מגזינים, דפים צבעוניים, צבעים, בדים וכד')
- חלקו לכל תלמיד פתק ובו שם של חבר מהכיתה.
- על גבי בריסטול בגודל 5A יכין כל תלמיד מתנה (ברוח המתנות שבשיר) שהוא רוצה להעניק לחברו ויכתוב לו הקדשה אישית.
- התלמידים יעניקו זה לזה את המתנות.
- קיימו דיון:
- על פי מה החליט כל תלמיד מה כדאי לתת?
- מה הייתה ההרגשה בשעת הענקת המתנה?
- מה הייתה ההרגשה ברגע קבלת המתנה?
- במה תרמו לנו העיון בשיר והפעילות להבנת ערך החברות?

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

"איזהו עשיר? השמח בחלקו"

(מסכת אבות, פרק ד, א)

יותר

מילים: יהונתן גפן

לחן: יצחק קלפטר

<https://www.youtube.com/watch?v=aYUv0YH40xk>

נלמד לחיות עם מה שיש, לא נחפש דבר אחר, אבל נמשיך ונבקש מילת תפילה אחת יותר. מתי נהיה יותר קרובים עד שנרגיש ונוותר? כולם רוצים להיות טובים, אבל אפשר היה יותר:	יותר אהבה, יותר הקשבה, יותר אמונה בין אדם לאדם, יותר שלום, יותר תקווה, פחות קנאה ושנאת חנם, יותר נשמה, יותר אלוהים-ים, יותר הבנה ביני לבינך,
יותר שמחה, יותר חיים, פחות לבד, יותר איתך. נלמד לחיות עם מה שיש, לא נחפש דבר אחר, אבל נמשיך ונבקש מילת תפילה אחת יותר. יותר שמחה, שלי, שלך, הרבה יותר מילים חמות, פחות שקרים, פחות דמעות, פחות למות, יותר לחיות.	
	יותר אהבה...

הצעות לשיח רגשי, עיבוד והפעלה

שיר זה מאפשר לשוחח על ההבדל בין קבלת המציאות כפי שהיא, גם בדברים שאין ביכולתנו לשנות, לבין הרצון להשתדל לשנות את מה שניתן ותלוי בנו.

דיון במליאה

"נלמד לחיות עם מה שיש לא נחפש דבר אחר אבל נמשיך ונבקש מילת תפילה אחת-יותר".

1. בברו עם התלמידים:

- ♦ איזה ניגוד קיים בין שתי השורות הראשונות לשורות הבאות לאחריהן? (נחיה עם מה שיש אבל נמשיך לחפש)
- ♦ עם מה כדאי לנו ללמוד לחיות?
- ♦ אילו דוגמאות ניתן לתת למצבים קיימים בהם אנחנו אמורים 'להסתפק במה שיש'?
- ♦ האם קל או קשה לקבל את המציאות כפי שהיא?

"מתי נהיה יותר קרובים? עד שנרגיש ונוותר? כולם רוצים להיות טובים אבל אפשר היה יותר."

2. בדקו עם התלמידים:

- ♦ מה אנו אמורים להשתדל לשנות?
- ♦ מה עלינו לעשות כדי להיות יותר קרובים זה לזה?
- ♦ איך נרגיש כשנהייה קרובים יותר? מה נרוויח?

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

"כולם רוצים להיות טובים" – איזו תחושה מעבירות מילים אלו? האם אתם מסכימים עם האמירה?
"יותר אהבה, יותר הקשבה"

3. קראו את השיר עד סופו עם התלמידים ובקשו מהם לספר מהם המצבים/ התכונות/ הערכים, אותם הם רוצים לחזק ומהם הם רוצים 'יותר'. ניתן לכתוב על הלוח או על כרטיסיות. לאחר שענו נשוחח עם הילדים:

- ◆ האם יש מכנה משותף לכל מה שנאמר? מהו?
- ◆ האם יש מצבים/ ערכים/תכונות שהיו רוצים להוסיף לרשימה אשר גם להם אותו מכנה משותף? אילו מהם היו רוצים לחוות באופן אישי יותר מכל?
- ◆ מהם המצבים/תכונות/ ערכים עליהם היו מוכנים לוותר? כאלו אותם היו פחות מעוניינים לחוות?

התבוננות אישית

בקשו מכל תלמיד לכתוב:

- איזה תכונה/הרגל שלי הייתי רוצה יותר?
- כיצד יבוא הדבר לידי ביטוי כשיהיה מהם יותר?
- מאיזה תכונה/הרגל
- שלי הייתי רוצה פחות?
- כיצד יבוא הדבר לידי ביטוי כשיהיה פחות?
- מה הפעולות שעלי לבצע כדי לגרום לשינוי?

פעילות כיתתית

הניחו על שולחנכם שתי תיבות גדולות:

- תיבה אחת בצבע ורוד עליה כתוב 'יותר'
 - תיבה אחת בצבע אפור עליה כתוב 'פחות'
- כל תלמיד יכתוב פתק ובו רשומים 2 דברים מהם לדעתו כדאי שיהיה 'יותר' בכיתה ו-2 דברים מהם לדעתו כדאי שיהיה 'פחות'.
- המורה ידגיש כי ברוח השיר, מדובר בהתנהלות/ערכים/מצבים שבין אדם לחברו.

המורה יפתח את הפתקים ויעתיק ללוח את הכתוב בהם.

מהרשימות תקבל תמונה הכוללת את הדברים מהם לדעת רוב התלמידים כדאי שיהיה בכיתה 'יותר', לעומת רשימת ה'פחות'.

סמנו בעיגול את חמשת הדברים שקיבלו את מירב התמיכה ל'יותר ול'פחות'.

- לאחר הפעילות נקיים דיון על מה שהתקבל...

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

"מִנּוֹת וְחַיִּים בֵּינֵי לָשׁוֹן"

מְשָׁלֵי יח כא

מֶלֶךְ טוֹבָה

מילים: יעקב גלעד
לחן: יהודית רביץ

<https://www.youtube.com/watch?v=eZYRNRFr1Kk>

אֶפְלוּ בְּרָחוּב רֹאשֵׁי סוּאָן
רֹאיתִי אִישׁ יוֹשֵׁב וּמִנְגֵּן
פְּגַשְׁתִּי אֲנָשִׁים מְאֻשָּׁרִים
אֶפְלוּ בֵּין שְׂבִילֵי עֵפֶר צָרִים.
תָּמִיד הִשְׁאַרְתִּי פֶתַח לְתַקְוָה
אֶפְלוּ כְּשֶׁכָּבְתָה הָאֲהָבָה
חֲלַמְתִּי עַל יָמִים יוֹתֵר יָפִים
אֶפְלוּ בְּלִילוֹת שָׁנָה טְרוּפִים.

לֹא פָעַם זֶה קִשָּׁה
אֲבָל לָרוֹב מֶלֶךְ טוֹבָה
מִיָּד עוֹשָׂה לִי טוֹב
רַק מֶלֶךְ טוֹבָה
אוֹ שֶׁתִּים לֹא יוֹתֵר מִזֶּה.

אֶפְלוּ בְּשָׂרְב הָכִי כָבֵד
יָדַעְתִּי שֶׁהִגֵּשְׁם עוֹד יָרֵד
רֹאיתִי בְּחִלּוֹם שְׁלִי צָפוֹר
אֶפְלוּ בְּמִשְׁבִּי סוּפָה וְקוֹר.
לֹא פָעַם זֶה קִשָּׁה
אֲבָל לָרוֹב מֶלֶךְ טוֹבָה
מִיָּד עוֹשָׂה לִי טוֹב
רַק מֶלֶךְ טוֹבָה
אוֹ שֶׁתִּים לֹא יוֹתֵר מִזֶּה.

בְּשָׂרְב- מזג אוויר חם ויבש. חמסין, מִשְׁב- רוח, סוּפָה-רוח חזקה, סערה,
סוּאָן -רועש מאוד, טְרוּפִים- משוגעים לא רגילים

הצעות לשיח רגשי, עיבוד והפעלה

❖ השיר "מילה טובה" מאפשר שיח אודות כוחה וחשיבותה של המילה הטובה, השיר שם דגש על הבחירה בראיית הטוב, גם כאשר נדרשת התמודדות עם מצבים לא נעימים, קשים או מורכבים.

אֶפְלוּ בְּשָׂרְב הָכִי כָבֵד
יָדַעְתִּי שֶׁהִגֵּשְׁם עוֹד יָרֵד
רֹאיתִי בְּחִלּוֹם שְׁלִי צָפוֹר
אֶפְלוּ בְּמִשְׁבִּי סוּפָה וְקוֹר.

אפילו.. וידעתי וראיתי...

אפילו שחוויתי קושי - ידעתי שיש בי היכולת להתמודד
אפילו שלא היה קל - ראיתי תקווה, כח, התמודדות!

השיר מדגים ומנגיש לנו מצבי חיים עימם ניתן להתמודד.
הדגש הוא בבחירה המרובה המתאפשרת לנו בהתבוננות חיובית, לכל קושי שצף ועולה.
ניתן לקיים שיח, אודות מגוון הפתרונות לבעיות, תוך כדי מתן לגיטימציה לזמן המשתנה, לפרופורציות מול מצבים שונים עמם אנחנו נדרשים להתמודד, ניתן לתת מקום לחלימה.. לרצון שיהיה טוב יותר ולעודד את השיח לכוון אישי וקבוצתי:
מה עושה לי טוב במצבים בהם אני נדרש/ת להתמודדות?
מה עוזר לנו כקבוצה/כיתה, להתמודד טוב יותר?

לא פעם זה קשה
אבל לרוב מלה טובה
מיד עושה לי טוב
רק מלה טובה
או שתיים לא יותר מזה.

נקודות לדיון:

- ✓ מה קשה? מתי קשה לי?
- ✓ אילו כוחות יש לי להתמודד?
- ✓ מי עוזר לי?
- ✓ למי אני יכול לפנות?
- ✓ מי יכול להקל עליי ובאיזה מצב אני מוכן לקבל עזרה?
- ✓ והמילה הטובה? מה היא?
- ✓ מה עושה לי טוב בלב?
- ✓ מה עושה לכיתה טוב בלב?
- ✓ האם שטוב לנו בלב יותר נעים לנו?
- ✓ ממני אני רוצה/ אוהב לקבל מילה טובה?
- ✓ האם כשמשוהו אומר לי מילה טובה, אני מצליח טוב יותר להתמודד?
- ✓ מה הזמן המתאים למילה טובה? (כשטוב, כשעשיתי משהו טוב/ לא טוב, כשרע לנו, שעצובים/ שמחים, שכועסים, שהצלחתי/ כשנכשלתי, כשלבד/ כשביחד)
- ✓ האם מילה טובה יכולה להיאמר על ידי קרוב/מוכר או גם סתם כך, משהו שאיננו מכירים (בחוג, במשחק, בשכונה, בסופר, ברחוב, באוטובוס)
- ✓ מתי יש מקום למילה הטובה ומתי לא מתאימה?
- ✓ כל אחד יכול להגיד מילה טובה?
- ✓ למה רק מילה אחת? או שתיים לא יותר מזה?
- ✓ האם בכדי לעשות טוב למשהו צריך משהו גדול, או פשוט רגע אחד מיוחד של תשומת לב?

❖ מילה טובה אחת - יכולה לשנות גם את הבלתי אפשרי!

אפשרו לתלמידים לשתף במילה טובה אחת, שנאמרה להם ועשתה שינוי במחשבה, בהרגשה. כתבו על לוח הכיתה את כל המילים הטובות שחוללו שינוי בתלמידי הכיתה.

❖ מילה טובה כתובה וגלויה לעיני כל

הכינו פתקים קטנים בצבעים שונים, בשקית קטנה בפינת הכיתה. בקשי במהלך השבוע/תקופה בזמן פנוי, מכל תלמיד שיש לו מילה טובה לחברו/חברתו בכיתה, לכתוב את המילה הטובה בספונטניות ולחבר אל לוח הקיר לעיני כל.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

מילה טובה כתובה אישית

באותה פינה ניתן להוסיף תיבה קטנה בה יוכלו תלמידים לכתוב מילה טובה ולשומרה בתיבה באנונימיות, או בצרוף השם, לבחירה חופשית.
בזמן המתאים, המורה תחלק לתלמידים שזכו במילים הטובות אישית.
על המורה לשים לב לכך שבמהלך התקופה, כל תלמידי הכיתה יזכו לקבל מילה טובה.

❖ מעטפת אוצר אישי של מילים טובות ומשפטים מעודדים לעצמי

כולנו זקוקים למילה טובה, לעיתים היא ניתנת ולעיתים חסרה.

כל תלמיד יכתוב מספר משפטים אישיים שעוזרים לו במצבי לחץ, משבר, מצוקה, עצבות, תסכול..

המשפטים יוצגו על הלוח או במרחב כיתתי, כל תלמיד יקבל דף ויבחר את המשפטים המתאימים לו ומעודדים אותו מהמגוון שיוצג.
את הדף יכניסו למעטפה אישית.

המורה יכולה להוסיף משפטים מחזקים לאילו שהתלמידים יכתבו כגון:

- ✓ לכל בעיה יש יותר מפתרון אחד!
- ✓ יש לי ובי את הכוחות והיכולות להתמודד
- ✓ יש לי במי להיעזר אם ארצה
- ✓ כדאי "לספור עד עשר" ואז לחשוב אודות המצב שוב.
- ✓ אני יודע/ת שאני אהוב/ה
- ✓ יש לי חברים וחברות טובים וטובות שיהיו לצדי.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

...שלא חסר בעולמו
כלום, וברא בו בריות
טובות ואילנות טובות,
להנות בהם בני אדם"

ברכת האילנות

תודה

מלים: עוזי חיטמן
לחן: יורגו דאלארס

<https://www.youtube.com/watch?v=B7Ax5Fu9Odo>

על אדמה ובית חם. פנה לשבת, אשה אהבת שבכותם אני קים.	תודה על כל מה שבראת תודה על מה שלי נתת על אור עינים, חבר או שנים על מה שיש לי בעולם. על שיר קולח ולב סולח שבכותם אני קים.
תודה על כל מה שבראת תודה על מה שלי נתת על יום של אשר, תמימות וישר על יום עצוב שנגעלם. תשואות אלפים וכפים שבכותם אני קים	תודה על כל מה שבראת תודה על מה שלי נתת על צחוק של ילד ושמי התבכלת שבכותם אני קים.

הצעות לשיח רגשי, עיבוד והפעלה

שיר זה מזמן שיח אודות חשיבות הכרת התודה, תוך התבוננות בדברים הפשוטים והיומיומיים המרכיבים את חיינו, ומעניקים לנו את היכולת להתקיים.

לדיון ושיח במליאה

1. "תודה על כל מה שבראת, תודה על מה שלי נתת"
תודה על כל מה שקיים, גם מה שלא ניתן דווקא לנו.
 - האם ומדוע חשוב להודות גם על דברים שנמצאים בסביבה ולא שייכים דווקא לי?
 - מה נותנים לנו הבריאה והיקום כולו? מה הם מאפשרים לנו?
2. "תודה על מה שלי נתת"
 - בהמשך השיר מפורט על אלו דברים אנו אמורים להודות: על אור עיניים, חבר או שניים, שיר קולח ולב סולח.
 - על אלו דברים, לדעת המשורר, עלינו להודות?
 - מדוע אנו אמורים להודות על דברים אלו?

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

3. "שבזכותם אני קיים"

- האמנם אנו קיימים בזכות דברים אלה? הסבירו את דבריכם.

4. "על יום של אושר תמימות ויושר על יום עצוב שנעלם"

- מה גורם ליום להיות שמח או עצוב?
- מדוע אנו מודים על יום שמח ועל יום עצוב שנעלם?
- ספרו על יום שמח שהיה לכם ובזכות מה?
- ספרו על יום עצוב שהיה לכם ומדוע?

הפעלות

1. מזוודת "הכרת תודה":

- היערכו לפעילות: הביאו לכיתה קרטון שבלונה של המזוודה וקרטונים להכנת המזוודות, (לשיקול המדריכה בהתאם לזמן העומד לרשותה), ניירות צבעוניים ופלסטלינה בצבעים שונים.
- בקשו מהתלמידים ליצור מזוודה מקרטון, (מומלץ גודל 8X8X15), אותה יקשטו ועליה יכתבו "הכרת תודה".
- בקשו מהם ליצור מפלסטלינה דברים שונים מחייהם - חומריים, רוחניים, רגשיים קטנים או גדולים - עליהם הם רוצים להודות.
- ניתן להוסיף פתקים מנייר לצורך כתיבת דברים שהילדים יתקשו לפסל מפלסטלינה.
- בסיום העבודה בקשו מהתלמידים לשתף במליאה במה שהכינו ולספר למי ברצונם לומר תודה על כל אחד מהדברים, (אנשים, טבע, יקום, בעל-חיים, חפץ וכד'):
 - מה אתם מרגישים כשאתם נושאים מזוודה זו?
 - אלו תחושות ומחשבות עולות בכם על כל מה שזכיתם בחיים? (דברים פשוטים ושגרתיים ודברים מיוחדים יותר).

2. פנקס "הכרת תודה":

- חלקו לתלמידים פנקסים אישיים אותם יעטפו ויקשטו. על כריכת הפנקסים יכתבו, "הכרת תודה".
- בכל דף בחלקו העליון ידביקו ציור של שעון ועליו יסמנו 3-4 שעות במהלך היממה. (למשל: 7:30 בבוקר, 13:00 בצהריים, 17:00 אחרי הצהריים, 20:00 בערב).
- בכל שעה שסומנה יכתבו למי/למה הם רוצים להודות בשעה זו ביום.
- כשתגיע השעה יגידו תודה למי שכתבו, (בפגישה/ שיחה טלפונית/ כתיבה/ שיחה דמיונית וכד').
- בחלק התחתון בדף יכתבו בכמה מילים למי הודו ומה היה תוכן השיחה.
- כך יעשו במשך שלושה ימים.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

הנחו את התלמידים כיצד לנהל את השיחה ומהם מרכיביה :

- אני רוצה להודות לך על...
- העזרה/הדבר שנתת/שאתה נותן לי גורם לי להרגיש...
- בזכות העזרה/הנתינה הזו...
- זה משפיע עלי בכך ש...
- חשוב לי שתדע ש...

בקשו מהתלמידים לשתף זה את זה בחוויות אישיות ולספר במה תרמה להם העצירה מהעשייה היומיומית ואמירת התודה.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

" כל ישראל ערבים זה לזה "

(רש"י ויקרא כ"ו ל)

לתת

מילים : חמוטל בן זאב

לחן : בועז שרעבי

<https://www.youtube.com/watch?v=IG2waIDW7Cc>

אתה לומד עם השנים לבנות ביחד בניינים, לחיות עם כל השינויים לרקום איתה סיפור חיים ולעבור ימים קשים. במצוקות וריגושים תמיד לדעת לוותר ואת הטעם לשמר. לתת את הנשמה... לראות בתוך הנפילה שיש מקום למחילה, תמיד אפשר שוב להתחיל כמו יום חדש כמו כרגיל לתת.	לתת את הנשמה ואת הלב לתת, לתת כשאתה אוהב ואיך מוצאים את ההבדל שבין לקחת ולקבל עוד תלמד לתת לתת. לגלות סודות בסתר להתיר את סבך הקשר, כשהלב בך נצבט מכל חיוך מכל מבט. אתה נזהר אתה יודע וחוץ ממך איש לא שומע, פוסע בין הדקויות וממלא שעות פנויות. לתת את הנשמה...
---	--

סתר - מחבוא, להתיר - לפתוח, לפרום קשר, סבך הקשר - נקשר בצורה שמקשה על פתיחתו
פוסע - צועד, דקויות - הבדלים דקים, מצוקות- הרגשת מתח וחוסר אונים.

הצעות לשיח רגשי, עיבוד והפעלה

השיר מזמן שיח אודות ערך הנתינה, כאשר ההתמקדות היא באדם הנותן ובמשמעות הרחבה של מעשה הנתינה.

דיון ושיח בקבוצה

1. לפניכם משפטים הקשורים בנתינה. מצאו בשיר משפטים המבטאים אותו רעיון :

- נתינה מאפשרת לחדור לנפש הזולת ולגרום לו להיפתח _____
- הנתינה הנכונה היא עדינה ורגישה _____
- נתינה היא היכולת לא לעמוד תמיד על שלך _____
- נתינה יכולה להתקיים גם במציאות חיים קשה _____
- יש ללמוד כיצד לתת בצורה מיטיבה _____
- נתינה גורמת אושר, הן למקבל והן לנותן _____

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

- נתינה היא היכולת לשתף בדברים אישיים _____
- הנתינה מאפשרת להתאושש ולהתחיל מחדש _____
- נתינה היא היכולת להבין ולסלוח _____
- הנתינה היא תולדה של אהבה _____
- הנתינה מאפשרת לחיות חיי שיתוף _____

2. בחרו מתוך השיר, או מהסיפור שמאחורי השיר, דבר מה שהרשים אתכם במיוחד. תארו אילו רגשות ומחשבות התעוררו בכם.
לסיכום: ציינו מה למדתם אודות נתינה, אשר לא היה מוכר לכם לפני השיח על השיר.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

"שעת סיפור"

קריאת ספרים להנאה מעשירה את עולמו הרגשי, הרוחני והתרבותי של הפרט. ככל שתלמידים קוראים יותר, כך משתכללות יכולותיהם האורייניות: אוצר המילים גדל, מיומנויות ואסטרטגיות הקריאה מתפתחות, ידע העולם והידע הלשוני מתרחבים, יכולת הכתיבה ויכולת ההבעה בעל פה משתפרות. הקריאה להנאה אינה רק בילוי מהנה, אלא היא חלק מתהליך למידה טבעי.

פעולות מומלצות לעידוד הקריאה

האזנה לקריאה קולית

- חשוב לקרוא בקול בפני ילדים מתוך ספרים כחלק מסדר היום בצהרון.
- הקריאה בקול מרחיבה את ידע העולם, מעשירה את אוצר המילים
- חשוב ליזום שיח סביב המשמעות של הטקסט ביחס לתוכן, למסרים, לאיורים ועוד.
- מומלץ להכין עבודות יצירתיות בעקבות האזנה לקריאה הקולית של הספר, כגון: תיאטרון בובות, משחק בדמויות מן הספרים.
- מומלץ לקרוא סיפורים בהמשכים.

הצעות כלליות

חיבור לעולם הספרים

- בחירת שאלה למיקוד. למשל, "אילו ספרים אני אוהב לקרוא?" או "כיצד אני בוחר ספר קריאה?" מתוך שאלה זו אפשר לעסוק בסוגי ספרים.
- ניתן לבקש מהילדים להביא ספר אהוב מהבית. במסגרת קבוצתית כל ילד יציג את הספר שהביא ויספר למה בחר בו. אפשר להציג את הספר בצורה יצירתית.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

ספרים מומלצים - מידע והצעות לפעילויות

אגדת גשר / ספר מחדש - שלמה אבס

א. שם הספר: אגדת גשר ב. ספר מחדש: שלמה אבס ג. איורים: גיל - לי אלון קוריאלי ה. הוצאה: עגור מודן, 2015	תעודת זהות לספר
מתן ונוח הם חברים מילדות. הם עוזרים זה לזה בכל: לגזוז את הצמר, לחלוב את הפרות, לקטוף את הפירות. אחר הצהריים הם נפגשים, שותים יחד כוס תה ומדברים. באחד הימים פורצת מריבה בין השניים בגלל עגל שמצאו בדרך. רק אליהו הנגר יכול לעזור להם להשלים. הוא בונה גשר במקום חומה ובכך מחזיר את החברות למקומה.	תקציר:
קוביות לגו, מקלות ארטיקים, מקלות רופא, בד / אלבד כחול, לתיאטרון - תלבושות, פאות, תחפושות של עובדי אדמה, כלי עבודה ההיערכות מוקדמת של המדריכים: להכין דף משחק – חמש מי יודע	ציוד ועזרים נדרשים לפעילויות:
א. ויתור על הכעס והאיבה יוביל למחילה ולחברות מחדשת ב. נושאים מרכזיים: חברות, עזרה הדדית, ריב, סליחה, מחילה ופיוס, גישור. ג. דגשים: - חברות יכולה להפוך לריב בגלל שטות - גם במצבי משבר, תמיד אפשר למצוא דרך להחזיר את החברות - רב כוחו של המגשר לבנות גשר בין הניצים. בכוחו לבנות גשר במקום חומה.	ערכים ורעיונות
א. פעילויות טרום קריאה: 1. נציג בפני הילדים את הספר ואת שמו. נשוחח על המושג גשר. נבקש מהילדים להסביר מהו גשר, איפה בונים גשר, מדוע בונים גשר? נבקש מהילדים (ביחידים או בזוגות) ליצור "גשר" באמצעות כפות ידיהם, באמצעות חפצים הנמצאים לידם. 2. נושיב את הילדים במעגל ונפרוס בד כחול ("ים") במרכז. נניח שהיינו רוצים להגיע מצד אחד לצד השני כשביננו מפריד ים. נשוחח: מה היינו יכולים לעשות כדי להגיע לחברינו בצד השני? מה היינו יכולים לעשות יחד עם חברינו אחרי שהיינו מגיעים אליהם?	הצעות לפעילויות
ב. פעילויות במהלך הקריאה: 1. נקרא בקול את הסיפור. ניתן לילדים ספרים ונבקש מהם לעקוב אחר הקריאה. 2. נקרא את הסיפור בתפקידים: נברר עם הילדים מי הן הדמויות, נחלק תפקידים ונקרא שוב את הסיפור. בזמן הקריאה נאפשר למספר ילדים להמחזיז את הקטעים שקוראים.	
ד. פעילויות סביב הטקסט: אפשר לבחור רק את הפעילויות המתאימות לקבוצה:	

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

1. נציע לילדים (אפשר בזוגות) ליצור ספרון משלהם שבו יהיו ציורים ומלל. נשוחח על רצף האירועים בסיפור (לגבי כל חלק בסיפור נשאל: מה מסופר בחלק זה, מה יהיה מצויר, מה נכתוב) ניתן לילדים דפי 4A מקופלים ומשודכים ליצירת הספרון. 2. נשוחח עם הילדים על ההבדל בין "חומה" ל"גשר". מה אליהו התבקש לעשות? מה הוא עשה בפועל? נשאל את הילדים מה דעתם, מדוע אליהו בחר לבנות גשר ולא חומה? 3. נציע לילדים לבנות גשר (או חומה...) ניתן להם מקלות ארטיקים, קוביות, לגו, אטבים, מנקי מקטרות, וחומרים נוספים שיעזרו בבניה. נשתדל לכוון את הילדים לבנייה תלת ממדית. 4. נדמין שאליהו הנגר היה מגיע לקבוצה שלנו. נניח שהוא היה דופק בדלת ונכנס. מה היינו שואלים אותו? מה היינו רוצים להציע לו? מה היינו רוצים ללמוד ממנו? אולי נרצה לכתוב לו מכתב או לצייר לו ציור. 5. נחלק את הילדים לקבוצות, נציע להם תלבושות ואביזרים להמחזת הסיפור ולהכנתו לקראת הופעה.	
נשחק במשחק "חמש מי יודע": נקריין או נכין דף ובו מספר תמונות של גשרים בעולם (מצורף בהמשך). כל ילד שירצה בכך, יבחר גשר אחד מבין הגשרים הנראים, ויאמר זאת בסוד למדריכה. הילדים מוזמנים באמצעות חמש שאלות בלבד (שהתשובה עליהן היא כן/לא) לזהות את הגשר שבחר. רצוי להדריך את הילדים לשאול שאלות "חכמות" כגון: האם הגשר עשוי מאבן? האם הגשר חדש או עתיק? האם הגשר הוא מעל נהר? וכד'. ניתן לחלק לכל קבוצה דף אחד לשימוש כמשחק קבוצתי (לאחר שהתנסו בכך במסגרת המליאה ובליוי מבוגר).	<u>פעילות</u> <u>יצירה</u>

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

חמש מי יודע – גשרים בעולם

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

חנות המילים של נועם / רוביק רוזנטל

שם הספר : חנות המילים של נעם כתב : רוביק רוזנטל איורים : שחר קובר הוצאה : כתר 2014	תעודת זהות לספר
בכל לילה, חולם הילד נעם מילה חדשה. למחרת המילה יוצאת מפיו בהקשר המתאים ומקסימה את כל ילדי הגן, המבקשים מנעם שימצא לכל אחד מהם מילה מיוחדת משלו. כך מגיע נעם לחנות המילים, הנמצאת ספק בעולמנו ספק בחלום ולה מוכר מסתורי. בחנות נחות המילים, יצורים צבעוניים, מכונפים ועליזים, על מדפים ארוכים, ומחכות לשעתן המדויקת ולהקשר המתאים. כאשר מחפש נעם את המילה החזקה ביותר בעולם, מציע לו המוכר מילה קופצנית וחסרת מנוחה - "בריון". אך נעם אינו מתבלבל - "זאת בכלל לא מילה חזקה. היא נשמעת קטנה וחלשה". במקומה הוא בוחר מילה העומדת בקצה המדף, שקטה ובטוחה - נחושתיים ומכאן ממשיך הסיפור להתפתח	תקציר:
1. קופסה אותה יוכלו הילדים לקשט (לפעילות "תיבת אוצרות") 2. לכל ילד שלטים נכון/לא נכון 3. טבלת תחושות ומחשבות (מצורפת בהמשך)	ציוד ועזרים נדרשים לפעילויות:
1. מילים מעוררות בנו אסוציאציות שונות. 2. כוחן של מילים 3. פיתוח עולם הדימויים של הילדים	ערכים ורעיונות
א. פעילויות טרום קריאה: נחשוב על מילים מצחיקות (המדריך רושם את הצעות הילדים) נחשוב על מילים חזקות (המדריך רושם את הצעות הילדים) כל ילד ירשום איזו מילה היה רוצה לקנות לו היה נכנס לחנות מילים.	הצעות לפעילויות
פעילויות סביב הטקסט: 1. כל ילד מקבל שני שלטים : נכון / לא נכון, המדריך אומר משפט והילדים ירימו את השלט הנכון. נעם הוא ילד שאוהב מילים מיוחדות. נכון/לא נכון רק ילדים שמרכיבים משקפיים אוהבים מילים מיוחדות. נכון/לא נכון חנות המילים היא חנות צעצועים. נכון/לא נכון בעל חנות המילים אוהב לחרוז חרוזים. נכון/לא נכון רק נעם ביקר בחנות המילים. נכון/לא נכון	

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

- המילים של שירי הסתתרו בתוך השיר. נכון/לא נכון
- המלה בריון היא מלה חזקה. נכון / לא נכון

2. המדריך יגיע עם טבלה שהכין מבעוד מועד על בריסטול / טבלה במצגת מוכנה ילדים הזמינו מילים המבטאות תחושות ומחשבות. הציעו אתם מילים נוספות למלה שמצא נועם.

תיאור המלה	המלה בספר	המלה שלי
מלה חזקה		
מלה מצחיקה		
מלה עגולה		
מלה בצבע תכלת		
מלה מתוקה		
מלה יפה		

3. דימויים: בדימוי אנו משווים בין שם אחד לשם שני בגלל תכונה משותפת.

נועם השווה בין הענן לכבשה כי _____

משחק דימויים: המדריך והילדים חושבים ביחד על דימויים מוכרים בשפה העברית למשל "חרוץ כמו נמלה", "שחור כמו הלילה". אחרי כן מציעים מילים וחושבים על דימוי שניתן לצרף להן, ניתן לתת מילים שקיים להן דימוי וגם כאלה שהילדים ימצאו במקום. ניתן לדבר על כך שהדימויים מושאלים פעמים רבות מהטבע, מבעלי-חיים או מצבעים וריחות.

איטי, חזק, שתקן, מהיר...

4. נקרא את השיר: **פְּשָׁאוֹמְרִים**

מילים: יהונתן גפן

פְּשָׁאוֹמְרִים צִנוּן מְרָגִישִׁים אֶת הַלָּשׁוֹן
פְּשָׁאוֹמְרִים בְּצֵל מְקַבְּלִים תְּאֵבוֹן
לְהַגִּיד קוֹלוֹרְבִי זֶה כְּמוֹ לְצַעֵק
לְהַגִּיד אֶפְוִנָה זֶה כְּמוֹ לְשִׁתֵּק
פְּשָׁאוֹמְרִים תְּפֹחַ הַפֶּה נִהְיָה נְפוּחַ
אֲחֵרֵי שְׁאוֹמְרִים פִּטְרוּזִילִיָּה צְרִיךְ לְנוּחַ
פְּשָׁאוֹמְרִים לְחֵם מְרָגִישִׁים בְּבִית
פְּשָׁאוֹמְרִים אֲבִטִּיחַ מְרָגִישִׁים קִיץ
פְּשָׁאוֹמְרִים אֲשָׁפּוּלִית סִימֹן שְׁאִין מָה לְהַגִּיד
פְּשָׁאוֹמְרִים בִּנְנָה מְרָגִישִׁים קִטְנִים
פְּשָׁאוֹמְרִים אֲרִטִּישׁוֹק מְתַקֵּמְטִים כָּל הַפָּנִים
אֲבֵל הִכִּי מִצְחִיק זֶה לְהַגִּיד כְּרוּבִית.

- מה משותף בין הסיפור לשיר שכתב יהונתן גפן?

פעילות
יצירה

- נכין תיבת אוצרות לתוכה תכנסנה מילים מנחמות/ מילים מחזקות / מילים טובות
 - המדריך יביא קופסא אותה יקשטו הילדים. כל ילד יכתוב על פתק מלה מנחמת / מלה טובה ויכניס לקופסא
 - בתחילת כל מפגש יוציאו הילדים מילה מתוך הקופסא ויגידו כיצד המלה מחזקת/ עושה להם טוב
 - כשילד עצוב/ כועס אפשר להציע שייגש אל הקופסא ויוציא מלה או שיכתוב מלה חדשה ויכניסה לקופסא
- *** חלק מהפעילויות מבוססות על מערך שכתבו: ד"ר רחל עוזו ד"ר איה מרבך.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

מעשה בשלושה אגוזים / לאה גולדברג

א. שם הספר : מעשה בשלושה אגוזים ב. המחברת : לאה גולדברג ג. המאייר : שמוליק כץ ד. הוצאה : פועלים	תעודת זהות לספר
עם התקרבות עונת הגשמים נדרש סנאי למקום לגור בו. פונה הסנאי אל שכנו הגמד, המתגורר תחת עץ אגוז גדול ומבקש שיארחו בביתו עד בוא האביב. הגמד מסכים מיד אך באותה נשימה שואל על אודות השכר שיקבל בעבור הכנסת האורחים הממושכת. הסנאי אינו מהסס בתשובתו: "אתן לך שלושה אגוזים ובהם שלושה סודות ורזים. והיה – כל מי שיפתור את סודם אין כמותו מאושר בעולם". בהמשך ממשיכים האגוזים להחליף ידיים ולהביא את האושר לכל מי שמחזיק בהם.	תקציר:
בקבוקי פלסטיק, פקקי בקבוקים, מדבקות עיניים, מדבקות וצבעים לפלסטיק, סכין יפני/מספריים, נייר צבעוני.	ציוד ועזרים נדרשים לפעילויות:
• הכנסת אורחים • האושר והשמחה נמדדים בהערכה ובהנאה ממה שיש.	ערכים ורעיונות
א. פעילויות טרום קריאה: לסיפור שתשמעו היום קוראים: "מעשה בשלושה אגוזים", נתבונן בשתי התמונות הפותחות את הסיפור, מה מרמזים לנו שם הסיפור והציורים על המשך הסיפור?	הצעות לפעילויות
ב. פעילויות במהלך הקריאה: מומלץ להושיב את הילדים במעגל ולבצע קריאה קולית ראשונה של המדריכה.	
ג. פעילויות סביב הטקסט 1. מדוע לדעתכם הדמויות הסכימו לקבל את האגוזים ולותר על מה שרצו בתחילה? / כיצד הצליחו האגוזים להביא לכל דמות את שרצתה? 2. האגוזים הביאו אושר לכל מי שהאמין בכוחות שלהם. הציעו פריט אחר במקום האגוזים שאפשר היה לתת לדמויות. 3. מילים נרדפות - בסיפור כתוב: "אתן לך שלושה אגוזים ובהם שלושה סודות ורזים."	

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

למילה סודות יש מילה אחות, מלה נרדפת והיא : רזים. בסיפור מופיעות מילים נרדפות נוספות : חצופים / עזי פנים, שמחים / עליזים, חשבו על זוגות מילים נרדפות אחרות : (למדריך – דוגמאות למילים נרדפות : מתנה – שי/ דורון/ מתן, שמש – חמה, נער – בחור, בננה – מוז, בחור – נער, תכשיט – עדי, לבן – צחור, בודד – גלמוד, פוחד – חושש, אכל – סעד, הלך – פסע, חיבר – איגד, אני – אנכי/ סוף, קץ, ירח – לבנה, עץ – אילן, גבוה – רם, חושך – אפלה, עצלן – בטלן,, לגלות – לחשוף, רטיבות – לחות, עני – דל, עצב – צער, טרי – רענן, לבכות – להתייפח)																																											
לפניכם הצעות לפעילות בעקבות הסיפור : 1. המחזה של הסיפור 2. משחק זיכרון של מילים נרדפות (ביחד עם הילדים מכינים בנק רעיונות למילים נרדפות, כל ילד מקבל כ – 20 כרטיסיות קטנות בעזרתן ייצור את המשחק...) 3. משחק באגוזים 4. תשבץ : מעשה בשלושה אגוזים – המדריך מכין תרשים הכנה לתשבץ גדול וביחד פותרים או כל שני ילדים מקבלים תשבץ ופותרים יחדיו. נספח : <table><tr><td>ב</td><td>י</td><td>ב</td><td>א</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td>ג</td><td>ד</td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td>ל</td><td>ו</td><td>ל</td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td>ת</td><td>י</td><td>ז</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td>י</td><td>ד</td><td>ו</td><td>ס</td></tr><tr><td></td><td>מ</td><td>י</td><td>מ</td><td></td><td></td><td></td></tr></table> מאוזן (מימין לשמאל) : שורה ראשונה : אחרי החורף בא ה _____ שורה שניה : חי במים _____ שורה שלישית : הבית של התרנגולות והתרנגולים _____ שורה רביעית : מהפרי של עץ זה מכינים שמן _____ שורה חמישית : הסוד שלי _____ שורה שישית : הכי בריא לשתות _____ מאונך (מלמעלה למטה) : טור 3 : עני _____ טור 5 : בעבורי _____ • אם השלמתם נכון, מצאת בטור המלא את המקום בו נשמרו הסודות. 5. <u>קופסא חסכון מבקבוקים</u> : <u>חומרים נדרשים</u> : בקבוקי פלסטיק, פקקי בקבוקים, מדבקות עיניים, מדבקות וצבעים לפלסטיק, סכין יפני/מספריים, נייר צבעוני. <u>אופן הכנה</u> : 1. הכנת אוזניים לחיה : גזירת אוזניים מניירות צבעוניים והדבקה. 2. הכנת רגליים לחיה : אפשר להדביק פקקים או להכין מפלסטלינה, להדביק לבקבוק בדבק המתאים לפלסטיק 3. הכנת פרצוף : הדבקת עיניים, אף, פה. 4. חריצת חריץ בגב החיה (להכנסת מטבעות) : תתבצע על ידי המורה.	ב	י	ב	א							ג	ד					ל	ו	ל				ת	י	ז							י	ד	ו	ס		מ	י	מ				<u>פעילות יצירה</u>
ב	י	ב	א																																								
			ג	ד																																							
		ל	ו	ל																																							
	ת	י	ז																																								
			י	ד	ו	ס																																					
	מ	י	מ																																								

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

התפוחים של מר פיבודי / מדונה

שם הספר: התפוחים של מר פיבודי כתבה: מדונה אייר: לורן לונג הוצאה: כנרת	תעודת זהות לספר
גיבור הסיפור שלנו הוא מר פיבודי המורה לספורט של קבוצת ילדים בעיירה קטנה ושמה הפוויל. קבוצת הילדים נפגשת בכל שבת לשחק בייסבול ולמרות שהם תמיד מפסידים, זה לא אכפת להם מכיוון שהכי חשוב להם הוא המשחק עצמו. באחד הימים ראה ילד מהקבוצה את מר פיבודי לוקח תפוח מדוכן הפירות שבעיר והולך מבלי לשלם. הילד רץ לספר לכולם שמר פיבודי גנב תפוח והשמועה החלה מתפשטת. עד כדי כך שילדי הקבוצה הפסיקו להגיע למשחק ואנשי העיירה כבר לא בירכו את מר פיבודי לשלום. אחד הילדים אשר הסביר למר פיבודי מה קרה מקבל הזדמנות לשמוע ממר פיבודי שהוא אינו גנב כלל. מר פיבודי מזמין את הילד שהפיץ את השמועה למגרש הבייסבול ומלמד אותו עד כמה קשה להשיב בחזרה מילים שיצאו מהפה. ועד כמה חשוב שנהיה הגונים, ישרים וחברותיים יותר לאנשים סביבנו.	תקציר:
כרטיסים עליהם כתוב: אני מבקש/ת סליחה מ.....	ציוד ועזרים נדרשים לפעילויות:
חשיבות היושר, ההגינות והחברות	ערכים ורעיונות
א. פעילויות טרום קריאה: גיבור הסיפור הוא מר פיבודי, מורה להיסטוריה בעיירה קטנה שבימי שבת מאמן את קבוצת הילדים של המקום במשחק הבייסבול. א. המדריך ישאל את הילדים מה ידוע להם על בייסבול ואח"כ יספר/ יראה מהו משחק הבייסבול. ב. המדריך יראה לילדים את הציור הפותח, מה אנו למדים על העיירה פוויל מהציור? ג. המדריך יראה את האיורים של מר פיבודי ובילי ויצג אותם בשמותיהם. שאלה: איך אתם	הצעות לפעילויות

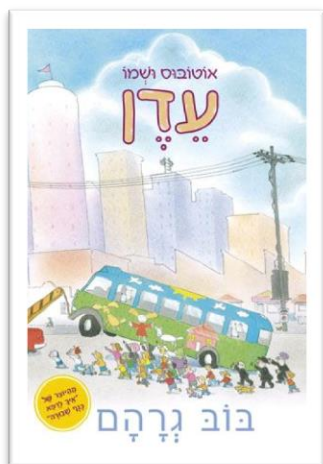

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

מתרשמים מהם? מהו לדעתכם הקשר ביניהם? ד. המדריך יאמר לילדים: אחרי הסיפור ארצה לשמוע מה חשבתם במהלך האזנה.	
<u>ב. פעילויות במהלך הסיפור:</u> המדריך מקריא עד לקטע בו מר פבודי מבקש מטומי להביא כרית נוצות (עמ' 20). שאלה: מדוע לדעתכם ביקש כרית נוצות? • המדריך ממשיך להקריא את הסיפור.	
<u>פעילויות סביב הטקסט</u> 1. המדריך ממתין בשקט מס' דקות. המדריך שואל: מה דעתכם על הסיפור? אהבתם? מה אהבתם? לא אהבתם? למה? • ילד עונה והמדריך שואל: מי חשב משהו דומה? משהו אחר לגמרי? 2. מה ביקש מר פבודי ללמד את טומי וחבריו? האם לדעתכם הצליח? הסבירו. 3. נתבונן בציור האחרון (הכרית על המטה), מה אנו למדים ממנו? מה מספרים לנו מדונה ולורין לונג באמצעותו? 4. ספרו על מקרה דומה שקרה לכם או למישהו אחר שאתם מכירים. 5. מר פבודי ביקש מטומי שיביא כרית נוצות, איזה אמצעי אחר יכל לבקש כדי ללמדו לקח?	
1. טלפון שבור: יושבים במעגל. הראשון לוחש משפט ליושב/ת משמאלו. וכן הלאה. האחרון אומר בקול את מה ששמע. מדריך: מה קרה לנו כאן? מה היה בהתחלה, מה קרה בהמשך? איך מה שקרה במשחק מתחבר לחיים? לסיפור? 2. טומי היה צריך לעבוד קשה על מנת לתקן את המצב שיצר. המדריך מחלק לתלמידים כרטיסים עליהם כתוב: אני מבקש/ת סליחה מ..... כל תלמיד יכתוב סליחה לאדם אחד שפגע בו. המדריך ידון עם הילדים במשמעות המלה סליחה. הילדים יבינו שסליחה אינה מלה המיוחדת רק ליום כיפור, אלא מלה שצריך לעשות בה שימוש כל אימת שפוגעים במישהו.	<u>פעילות</u> <u>יצירה</u>

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

אוטובוס ושמו עדן / גרהם בוב

שם הספר : אוטובוס ושמו עדן כתב ואייר : גרהם בוב תרגמה : אירית ארב הוצאה : כנרת 2014	תעודת זהות לספר
סיפורם של סטלה, ילדה קטנה ונחושה ושל אוטובוס זנוח וישן שהופיע יום אחד בשכונה שלה והוכיח לכולם שגם דבר ישן ומקולקל יכול לקרב לבבות ולהפריח תקוות. ספר על ערכה של חברות, נאמנות וקהילה.	תקציר:
בריסטולים וצבעים להכנת סימניות דף תפזורת (נמצא בנספחים)	ציוד ועזרים נדרשים לפעילויות:
1. ערכה של חברות. 2. נאמנות וקהילה. 3. גם דבר ישן ומקולקל יכול לקרב לבבות 4. האנשה של האוטובוס	ערכים ורעיונות
א. פעילויות טרום קריאה: "אוטובוס ושמו עדן" נפתח במקדם (אקספוזיציה) שמופיע לפני השער הפנימי של הספר : "נטוש. האוטובוס הופיע בוקר אחד מתוך ים של מכוניות – ממש ליד הבית של סטלה, במקום שלא אמור להיות אף אוטובוס. זה היה אוטובוס עייף, זקן וחולה, ושלט מצויר היה מודבק אליו בנייר דבק. בשלט היה כתוב "עדן". לפני שנכנסנו דרך השער לסיפור בחר הסופר להעביר לקוראים מידע. מקריאים לילדים את המקדם ושואלים : הסופר נתן לאוטובוס תכונות של בני אדם כמו : זקן, חולה עייף וקרא לו בשם עדן. מה יכול להיות הקשר בין התכונות לשם לדעתכם? על מה זה מרמז? האם זה מזכיר לכם משהו מהחיים שלכם? (אולי סבא/ סבתא מבוגרים או חולים אבל הבילוי עימם מהנה)	הצעות לפעילויות
ב. פעילויות במהלך הקריאה המהלך הקריאה מומלץ לעצור כשמגיעים ל : א. כשאבא חזר הביתה הוא מצא את האוטובוס הישן בחצר הקדמית. "הגלגלים הקדמיים עומדים על המדרכה", הוא אמר... - מה הדאיג את אבא כשראה את האוטובוס? ממשיכים להקריא ועוצרים כשמגיעים ל : ב. "למחרת בבוקר סטלה הסתכלה דרך החלון הקדמי. אנשים ישבו על הגדר, שאף אחד לא ישב עליה קודם." - מה יקרה לדעתכם כעת?	

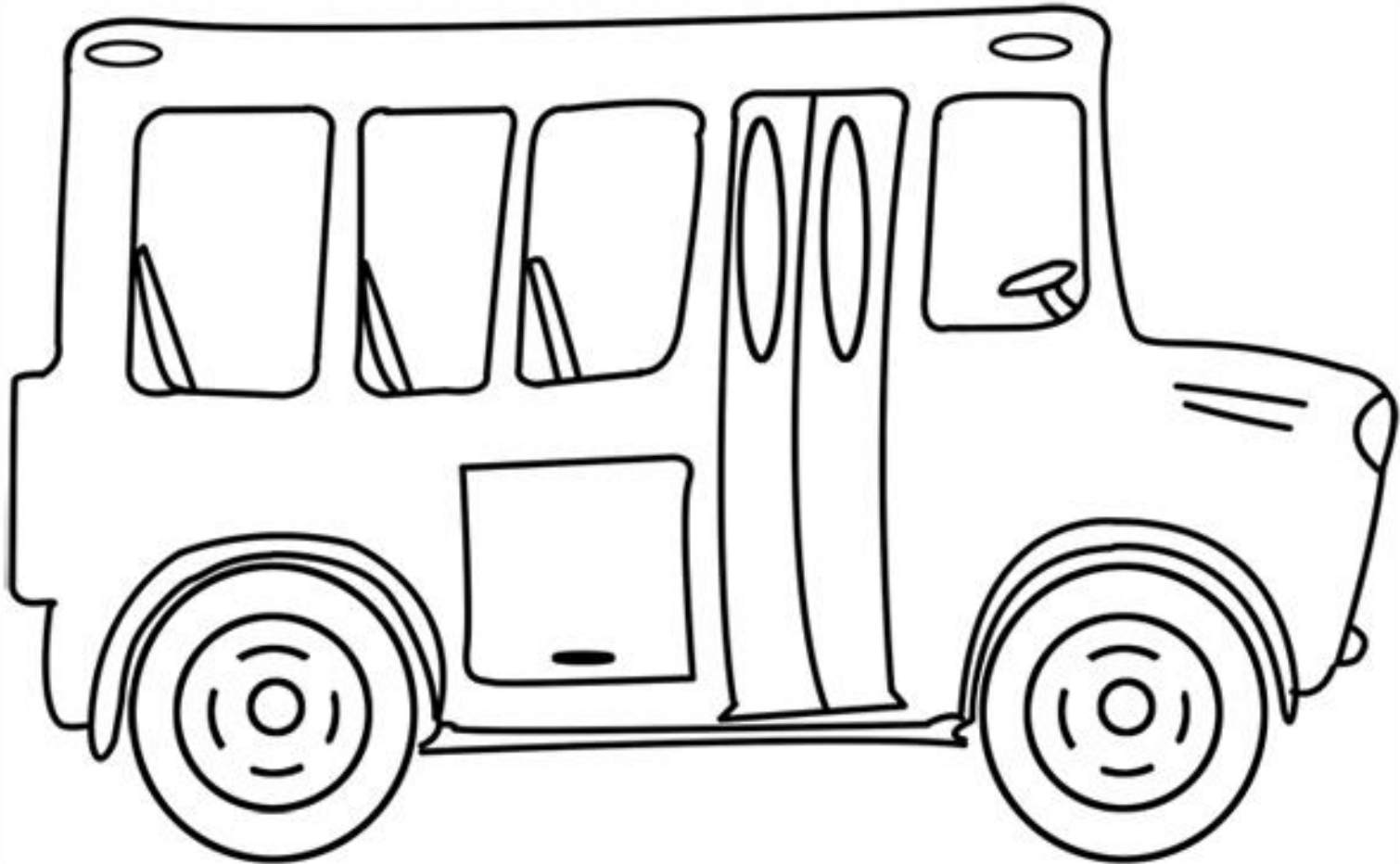
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

ג. ממשיכים להקריא, לאחר שקוראים על כל הדברים שעשו האנשים, עוצרים : • צדקנו? או שקרה משהו שונה משחשבנו? (האנשים : נקו, קרצפו, צחצחו, הכניסו אביזרים לתוכו – דג זהב, חוברות קריאה, משחקים, כיבודים, ריהוט, שטיחים, האוטובוס : הפך למקום מרכזי בחיי תושבי השכונה, מקום מפגש, בילוי, הכרות ...)	
<u>פעילויות סביב הטקסט :</u> א. רעיונות לשיח 1. מה גרם למנהל מגרש הגרוטאות "לותר" על האוטובוס? 2. האוטובוס הפך ל"מרכז קהילתי" עבור התושבים. מהו המרכז הקהילתי בשכונה שלכם? מה הייתם רוצים שיהיה במרכז הקהילתי שלכם? 3. אם אין מרכז קהילתי, האם הייתם רוצים מרכז כזה, לשם מה?	
הילדים יקבלו דף צביעה, יצבעו ויקשטו את האוטובוס כאילו הם עומדים להעמידו במרכז השכונה שלהם ולהפכו למקום קהילתי. (נספח 1, 2) אפשר גם להציע להם לצור 'מרכז קהילתי' דמיוני משלהם. או לצייר את המרכז הקהילתי בשכונה שלהם.	<u>פעילות</u> <u>יצירה</u>

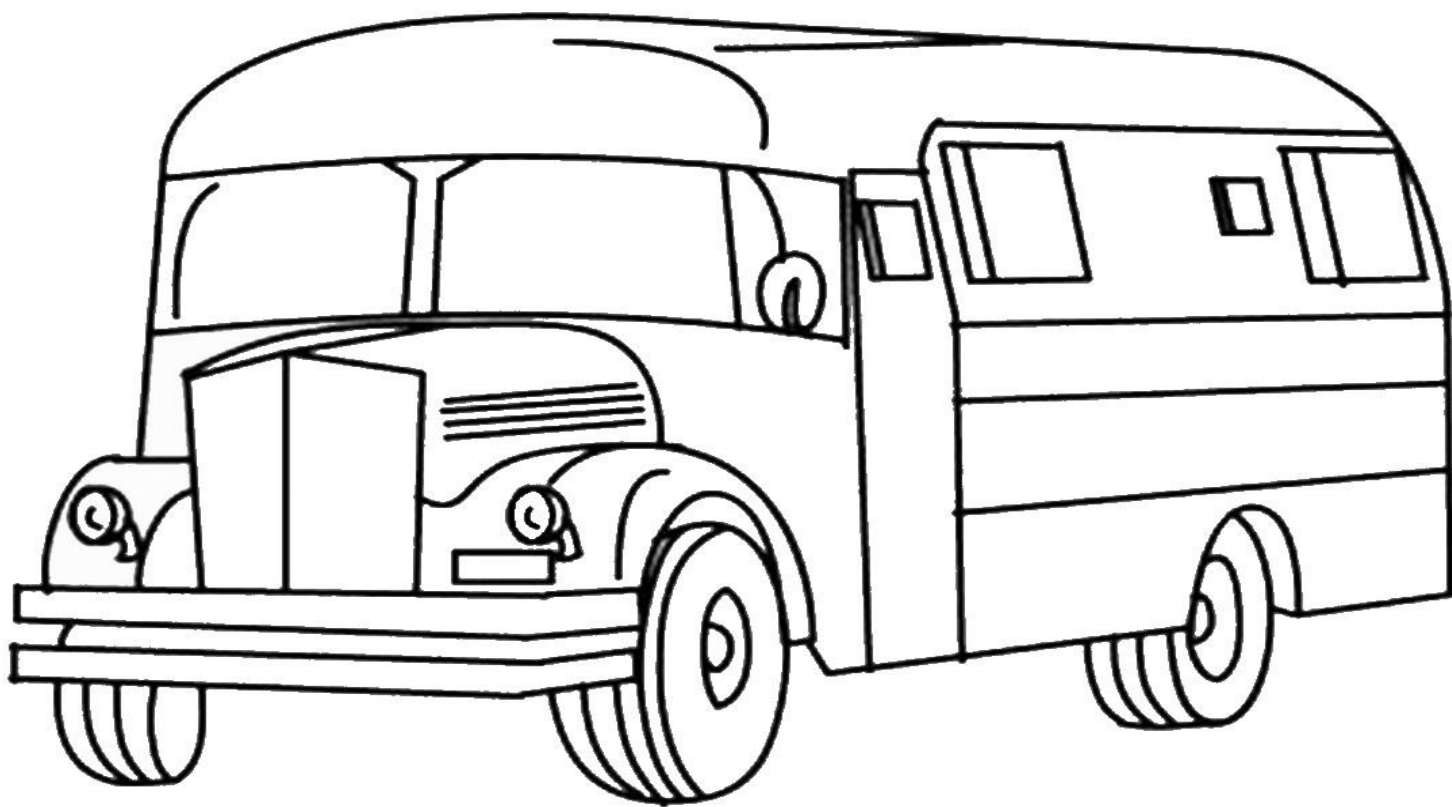
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

אוטובוס ושמו עדן / גרהם בוב /נספח

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

מפתח הלב

לפניכם מגוון הצעות לפעילויות חברתיות-ערכיות
ההצעות מאפשרות בירור של ערכים ומסרים חברתיים הרלוונטיים לעולמם של הלומדים תוך התנסות
בעבודה בצוות, בחשיבה יצירתית, במעורבות חברתית ובניהול שיח מכבד ומקדם.

יש לי מה לחדש לכם

הפעילות:

1. העמקת ההיכרות על אודות הדומה והשונה בין חברי הקבוצה ושיח על כך
2. בירור השפעותיה של הקבוצה על תחושת השייכות של חבריה

ציוד נדרש:

כרטיסים, טושים, צבעים

מהלך הפעילות:

1. המנחה יבקש מהמשתתפים לחשוב מה חבריהם לא יודעים עליהם (בהתייחס למשפחה, לתחביבים, לכישרונות, לחוויות אישיות וכו')
 2. כל משתתף יצייר על גבי כרטיס משהו אחד שחבריו לא יודעים עליו. הכרטיס יונח במרכז החדר*.
 3. המשתתפים יישבו במעגל מסביב לכרטיסים ויגלו דברים חדשים על חבריהם.
 4. חלוקת המליאה לזוגות - כל אחד מבני הזוג יציג בפני חברו את הדברים שצייר בכרטיס והם ישוחחו על הדומה והשונה ביניהם.
- *בהמשך אפשר ליצור פסיפס כיתתי מכל הכרטיסים.

שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

1. אילו דברים חדשים למדתם על חבריכם? מה הפתיע, שימח או ריגש אתכם?
2. מדוע חשוב להכיר זה את זה בכל מיני היבטים?
3. מה למדתם על הדומה והשונה ביניכם? אילו רגשות הדבר מעורר בכם?
4. כיצד אתם יכולים לסייע לכל אחד להרגיש שייך ובטוח בקבוצה?

מסרים מרכזיים לדיון:

1. החשיבות שבהעמקת ההיכרות עם חברי הקבוצה: תורם לתחושת קירבה, להבנה של הזולת, ליצירת שיתופי פעולה, לצמצום מחלוקות.
2. השפעת הקבוצה על תחושת השייכות של חבריה.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

יוצרים ומספרים

הפעילות:

1. העמקת ההיכרות בין חברי הקבוצה
2. הבעה עצמית באמצעות יצירה
3. שיח והתנסות בחיבור לערכי "מפתח ה'ב'": שיתוף והשתתפות, כבוד
4. התנסות במתן משוב מכבד

ציוד נדרש:

בריסטול, חומרי יצירה, כמו: מגזינים וניירות צבעוניים, צבעים, דבק ומספרים.

מהלך הפעילות:

1. כל משתתף יכין יצירה אישית מחומרים שונים (נושאים אפשריים ליצירה: המשפחה שלי, תחביב, מה אני רוצה להיות כשאגדל, פעילות פנאי אהובה עליי, חלום שיש לי).
2. כל משתתף יציג את היצירה שלו בליווי הסבר ויניח אותה על בריסטול שיונח במרכז החדר.
3. המשתתפים יתבוננו ביצירות חבריהם, וכל אחד יבחר יצירה או שתיים שברצונו להתייחס אליה בצורה מכבדת (לכתוב מחמאה, מילות הערכה, להביע תודה, לכתוב מילים שמבטאות רגשות).
4. המשתתפים יתבוננו בתוצר המשותף ויכתבו מסר ערכי שחשוב להם כקבוצה.

שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

1. מה היה חשוב לכם לספר על עצמכם באמצעות היצירה האישית? מדוע?
2. מה למדתם על חבריכם? מה הפתיע, ריגש או שימח אתכם?
3. מה ברצונכם לומר לחבריכם? לשאול אותם או לבקש מהם? (בהתייחס לתוצר, בהתייחס לדברים שלמדתם עליהם, בהתייחס ליחסים ביניכם).
4. מה למדתם על עצמכם כקבוצה?
5. מה תעשו על מנת ליישם את המסר שכתבתם? במי זה תלוי?

מסרים מרכזיים לדיון:

1. החשיבות שבהעמקת ההיכרות עם חברי הקבוצה: תורם לתחושת קרבה, להבנה של הזולת, ליצירת שיתופי פעולה, לצמצום מחלוקות.
2. אחריות חברי הקבוצה ליישם התנהגויות ערכיות בחיי היום-יום בכיתה.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

כוכבים על הבמה

הפעילות:

1. העמקת ההיכרות בין חברי הקבוצה
2. התנסות בביטוי עצמי באמצעות הצגת כישרון או תחום עניין
3. התנסות במתן משוב מכבד

ציוד נדרש:

תפאורה של תוכניות
אירוח כרזת "לוח
הופעות" כרטיס
"להיות כוכב"
תחפושות ואביזרים שמייצגים כישרונות ותחומי עניין שונים (מפורט בפעילות)

מהלך הפעילות:

1. המנחה יזמין את המשתתפים להציג כישרון או תחום עניין בתוכניות "כוכבים על הבמה".
"המנחה יהיה המראיין ב"תוכניות", והמשתתפים יקבלו "זמן מסך" להצגת הכישרון או תחום העניין.
לרשותם של המשתתפים יעמדו עזרים שונים: כלי נגינה, כובעים, צעיפים, תחפושות, כדורים; במה, "מצלמת טלוויזיה", מיקרופון וכו'. כדאי להיעזר גם בחפץ, פריט לבוש, תוצר שמתקשרים לכישרון ותחום העניין.
2. המנחה יקצה זמן להכנת ההיצג. משתתף שיסיים את הההיערכות, ירשום את שמו ב"לוח ההופעות".
3. הקרנת התוכניות "כוכבים על הבמה": כל משתתף יציג את הדברים שהכין במשך כשלוש דקות, וחבריו (הקהל ב"תוכניות") ישאלו אותו שאלות או יתנו משוב מכבד.
4. בתום ה"תוכניות" ימלא כל משתתף את הכרטיס "להיות כוכב" (איך הרגשתי להיות כוכב? מה חשבתי? מה הייתי רוצה לומר לחבריין? וישתף את חבריו.

שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

1. איך הרגשתי כשיתפתם בכישרון או בתחום העניין? איך הרגשתי כשהקשיבו לכם?
2. איך הרגשתי כשקיבלתם משוב מחבריכם? על מה הקפדתם כשנתתם משוב לחבריכם?
3. מה היה חשוב לכם לספר על עצמכם? מדוע?
4. איך הרגשתי כשהקשבתם לחבריכם? מה חשבתם? מה למדתם?
5. חשבו על הזדמנויות נוספות במהלך השנה בהן תוכלו לשתף בתחביב, בחוויה אישית, ביצירה שיצרתם, בסיפור.

מסרים מרכזיים לדיון:

1. העמקת ההיכרות עם חברי הקבוצה באמצעות שיתוף במשהו אישי - הרגשות, הנלווים לכך, התרומה למערכות היחסים, ההשפעה על תחושות השייכות והמסוגלות.
2. החשיבות שבמתן משוב מכבד.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

קצרצרים

מתבוננים בשנה או בהתחלה החדשה

כל משתתף יכין זוג משקפיים לקראת שנה חדשה, התחלה חדשה.

כל משתתף ירכיב את המשקפיים ויתאר :

אני רואה שהשנה או ההתחלה החדשה תהיה...

אני מרגיש ש...

אני יודע שאצליח ב...

אני מחליט לשנות את...

אני מבקש ממני שנמצא איתי ש...

הצעות לפעילויות היכרות

א. פעילות הכרות - "כדור ושמות"

מתמסרים בכדור בכל פעם קוראים בקול את שם המשתתף שאליו מוסרים.

כל משתתף מקבל פעם אחת את הכדור. האחרון מוסר בחזרה למנחה.

לאחר סבב אפשר להוסיף עוד כדורים.

יש לשמור על מספר כללים בעת המשחק :

1. לא מוסרים לאותו משתתף את הכדור יותר מפעם אחת.
2. לא מוסרים ליושב לצדך.
3. מתאמצים לתפוס את הכדור.

ב. פעילות הכרות - "קופסת האושר"

המדריכה מכינה קופסה עטופה כמתנה - ארוזה יפה.

הנחיה : בקופסה מצוי משהו שיגרום לכל משתתף אושר.

המשחק : הכיתה יושבת במעגל. כל תלמיד בתורו לוקח את הקופסה ומספר מה היה רוצה שתהיה המתנה עבורו. במידה והתלמידים מתמקדים במתנות חומריות, כדאי לכוון אותם למתנות מסוג אחר כגון : חיוך, הצלחה, שמחה, הרגשת סיפוק וכד'

בדיון אפשר להעלות את הנקודות הבאות : במי תלוי האושר שלי ומה אני צריך לעשות כדי להשיגו? האם בחיי חברה אפשר רק לדרוש מבלי לתת?

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

ב. פעילות הכרות - "שבץ נא"

המורה כותבת את שמה על הלוח. כל ילד לפי תור מתחבר לאחת מאותיות השם. נוצר על הלוח תשבץ ענק המורכב משמות תלמידי הכיתה. בדיון אפשר לחבר כותרת לתשבץ שתביע את הרעיון של "כולם ביחד וכל אחד לחוד".

פעילות הכרות - "הרוח נושבת ומעיפה"

התלמידים יושבים במעגל, המנחה עומד במרכז המעגל - אין לו כסא.
המנחה אומר "הרוח נושבת ומעיפה" ... ומוסיף תכונה שמאפיינת אותו.
דוגמא: הרוח נושבת ומעיפה את כל אלה שאוהבים לרקוד.
כל מי שהתכונה מאפיינת אותו קם ומחליף מקום עם חבר. נותר חבר ללא כסא.
כעת הוא המנחה.

ג. פעילות הכרות - "חבל מצב רוח"

כל תלמיד מקבל חומרים ליצור פרצוף: שבלונה גזורה של פנים, שקית נייר חום, בלון או כל דרך אחרת.
התלמיד מתבקש להכין את פרצופו היום בהתאם למצב הרוח שלו. אחר כך יציג את עצמו בעזרת הפרצוף.
לאחר ההכנה ימתח חבל לאורך הכיתה. בקצהו האחד "שמח", בקצה השני "עצוב". כל תלמיד יציג את יצירתו, ינמק מדוע בחר במצב רוח מסוים ויתלה את עבודתו

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

פעילויות שונות בנושא חגים

פעילות בנושא הסליחה

א. הציגו לילדים היגד אחד הקשור לבקשת סליחה ושאלו מה דעתם.

היגדים

- איזה מזל שאפשר לבקש סליחה
- זו דרך נפלאה לתקן דברים שקלקלתי.
- בקשת סליחה היא ביטוי לחולשה
- קשה לי לבקש סליחה, כי כך אני מודה בטעות שעשיתי.
- אני אוהב/ת לבקש סליחה כי זה גורם לי לתחושה טובה.
- בקשת סליחה היא הדרך היחידה לתקן מעשה לא נעים שעשיתי.
- יש המון דרכים לבקש סליחה, אם קשה לי להגיד סליחה אני מחפש/ת דרך אחרת.
- כשמבקשים ממני סליחה זה מביך אותי.
- אני חש סיפוק כשמבקשים ממני סליחה..
- קל לי מאוד לסלוח.
- אם נפגעת קשה לי מאוד לסלוח.

ב. ספרו על מקרה שבו ביקשתם או ביקשו מכם סליחה.

ג. ניתן להמחזי מקרה.

ד. חלקו לילדים דף ועליו המילה סליחה, בקשו לצבוע (לא חובה) ולצייר או לכתוב סביב מקרים בהם ביקשו או ביקשו מהם סליחה, או מילים הקשורות למושג סליחה.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

כיתה א

שנה טובה ומתוקה

התשובה היא : 4 צנצנות דבש.

מה השאלה?

למורה:

- חשוב לעודד ילדים לחבר סיפורים ושאלות מילוליות.
- תלמידים שמתמודדים עם חיבור שאלות מילוליות מפתחים, בנוסף ליכולות לשוניות, גם את היכולת שלהם לפתור שאלות מילוליות שניתנות להם.
- הסיפורים שילדים מחברים פותחים פתח חשוב לעולם הפנימי ולסוגי השאלות איתן הם כבר יודעים להתמודד, ולכן ניתן להשתמש בהן ככלי לתכנון המשך הלמידה ולהתנסויות שכדאי לזמן להם בהמשך.
- חשוב לשים לב שסיפורי התלמידים יכולו משפט שאלה שהתשובה עליה היא 4 צנצנות דבש.

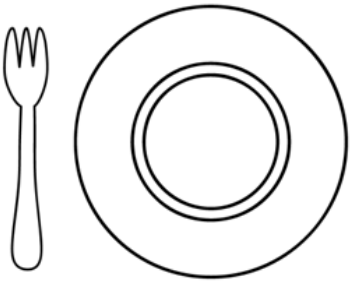
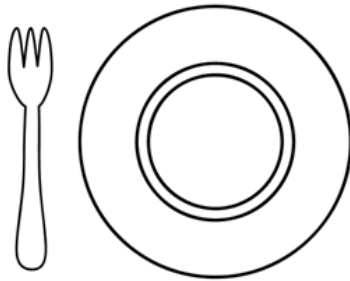
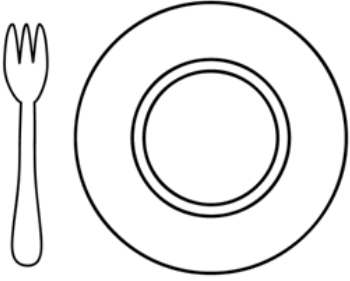
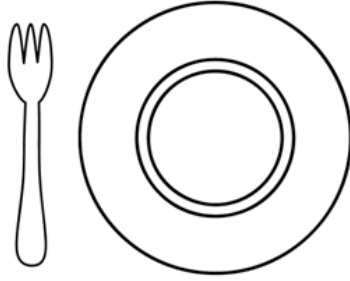
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

תפוחים בצלחת

דניאל הניח על הצלחת כמות שונה של תפוחים ורקים ושל תפוחים אדמים.

כמה תפוחים בסך הכל יכולים להיות על הצלחת?

תנו דגמאות:

$___ + ___ = ___$ 	$___ + ___ = ___$
$___ + ___ = ___$ 	$___ + ___ = ___$

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

מי אני ומה שמי?

השלימו את המספרים המתאימים:

$$\star + 3 = 5$$

$$\triangle + 2 = 6$$

$$\star = \underline{\hspace{2cm}}$$

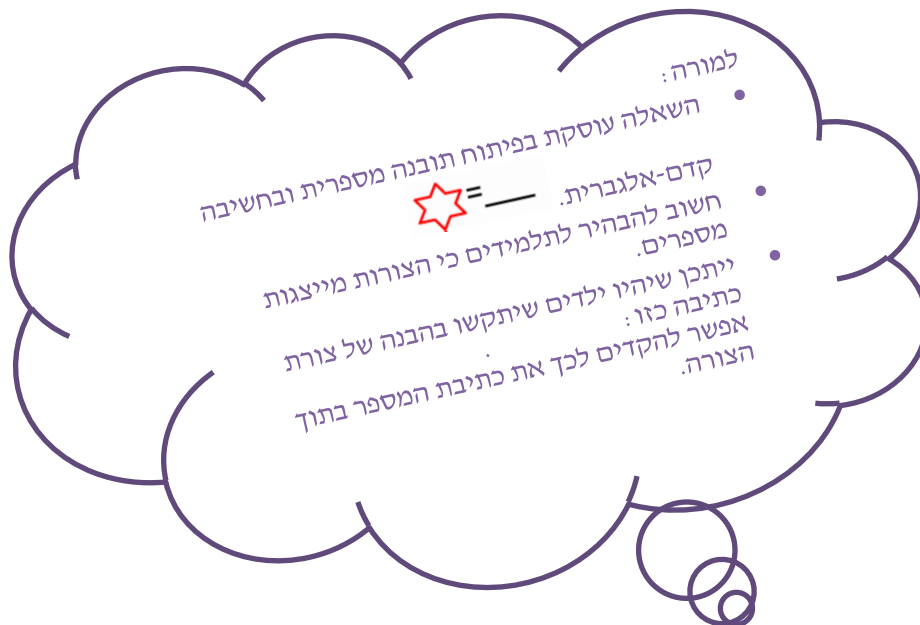
$$\triangle = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$\hexagon + \hexagon + \hexagon = 9$$

$$\hexagon + \heartsuit = 8$$

$$\hexagon = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$\heartsuit = \underline{\hspace{2cm}}$$

לתלמידים מתקדמים אפשר להציע גם פעילות כזו:

$$\diamond + \diamond = 12$$

$$\diamond + \pentagon + \pentagon = 10$$

$$\diamond = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$\pentagon = \underline{\hspace{2cm}}$$

מה טמון בתמונה?

יובל ראה את התמונה ואמר: לתמונה מתאים התרגיל: $3+3$.
למה התפנון יובל?

חגית ראתה את התמונה ואמרה: לתמונה מתאים התרגיל:
 $2+4$. למה התפנונה חגית?

האם תוכלו למצא עוד תרגילים שמתאימים לתמונה?

למורה:

- השאלה עוסקת בחיבור תרגילים המתאימים למצבים שונים.
- כדאי להקדים למשימה כזו עיסוק בעצמים מוחשיים שניתן לחלקם ע"פ קריטריונים שונים. לדוגמא: אפשר לתת לילדים פקקים בשני גדלים משני צבעים, ולחלק את הקבוצה פעם לפי גודל הפקקים ופעם לפי צבעם. לחלופין, אפשר לקחת קבוצה של מספר ילדים, ולחלקם לפי קריטריונים שונים: בנים/בנות, עומדים/יושבים וכו'. אחרי החלוקה, יש לבקש מהתלמידים לייצג אותה בתרגיל.
- ייתכן שיהיו תלמידים שישתמשו בתרגיל חיסור, כמו: $6 - 2 = 6$ 6) מטירות ש-2 מהן סגורות). יש, כמובן, לאפשר זאת.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

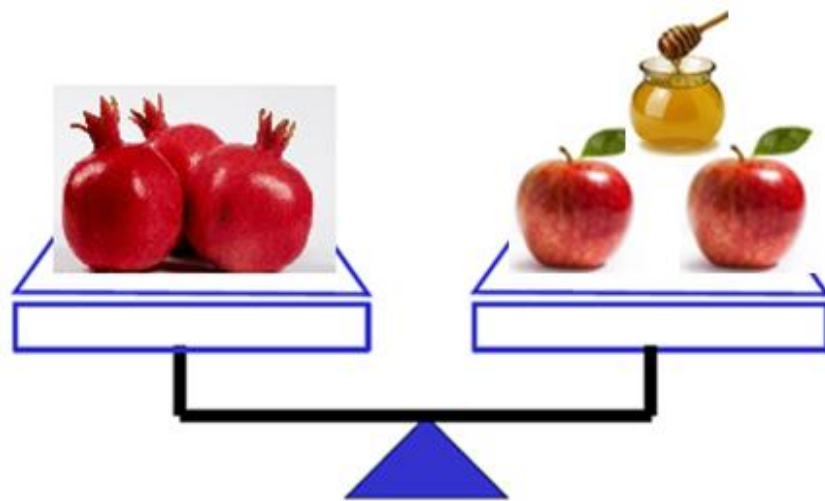
כיתה ב'

בְּמִזְל מֵאֲזָנִים

שָׁל הוּא 3 יְחִידוֹת מִשְׁקָל.

הַמִּשְׁקָל

מָה יָכוֹל לִהְיוֹת הַמִּשְׁקָל שָׁל וְשָׁל ?

מִצָּאוּ שְׁנֵי פְתָרוֹנוֹת שׁוֹנִים.

למורה:

- השאלה מזמנת עיסוק במושג השוויון בעזרת הדימוי של כפות מאזניים.
- אפשר להרחיב ולשאול האם יתכן סכום זוגי למשקל תפוח+דבש? סכום אי זוגי?
- אפשר להוסיף ולשאול "מה יקרה אם?": אם משקל הרימון הוא 5 יחידות, מה יהיה משקל תפוח+דבש? אם משקל תפוח+דבש הוא 7 יחידות מה יכול להיות משקל 3 הרימונים?
- סביר להניח שמרבית התלמידים ימצאו פתרונות במספרים טבעיים, אך בהחלט ניתן לקבל תשובות גם בשברים.
- יתכנו פתרונות שבהם לא כל צורה מייצגת משקל שונה.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

קשויטים לספּה

שיר מכינה שרשרת מניר לקשויט הספּה.

בשרשרת של שיר 20 חליות בשלושה צבעים.

מכל צבע מספר שונה של חליות.

הציעו שלש אפשרויות שונות

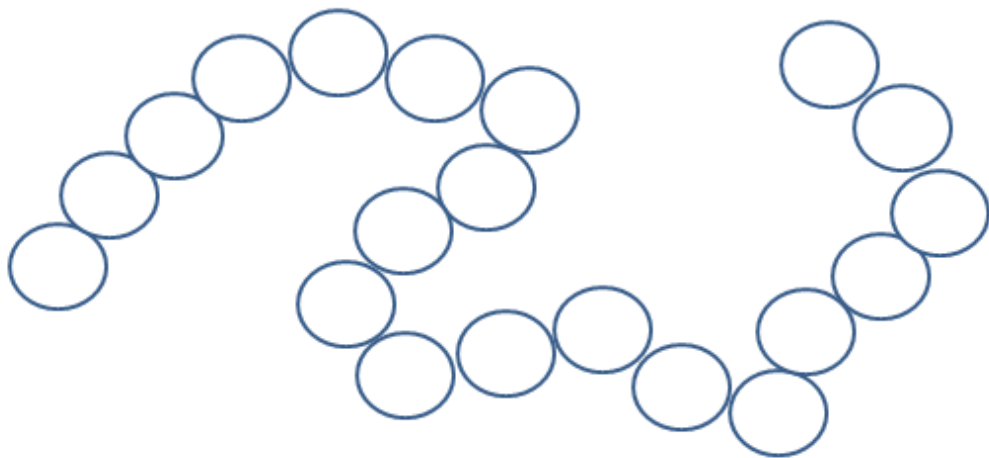
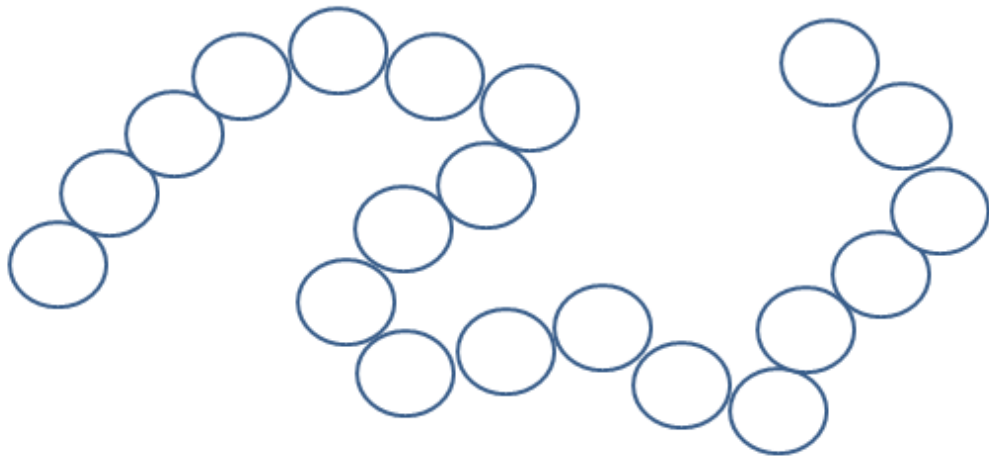
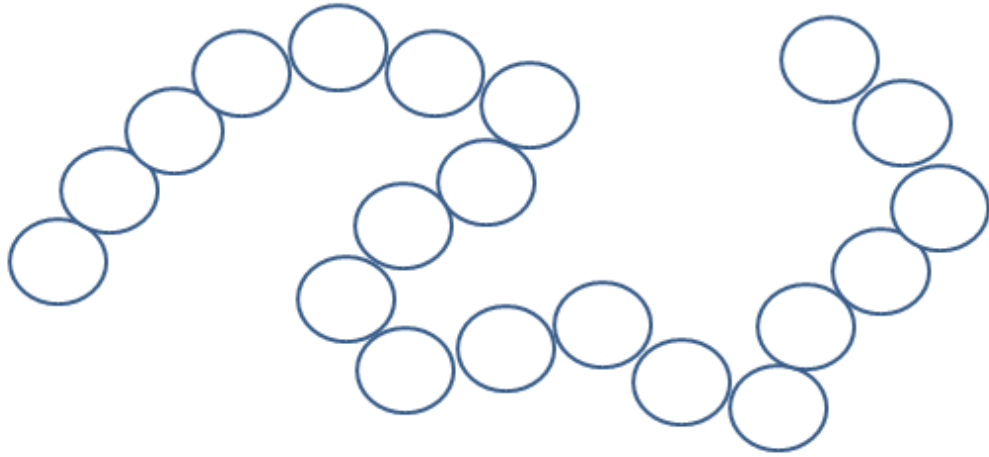
למספר החליות מכל צבע בשרשרת של שיר.

למורה:

- השאלה מזמנת עיסוק באפשרויות השונות לייצג את המספר 20, כסכום של שלושה מחוברים.
- באיסוף תשובות התלמיד, מומלץ לארגן את הפתרונות השונים בעזרת טבלה.
- אפשר לדון עם התלמידים בשאלה מהי אפשרות נוספת. האם שני התרגילים $7+5+8$ ו- $7+5+8$ בהכרח מתארים אותה שרשרת?
- ניתן להציע לתלמידים להשתמש בדיסקיות צבעוניות או בדף הצביעה המצורף.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

סכום 20

אביאל ומתן משחקים במשחק "הגיעו ל-20". במשחק עשרה קלפים.

כל שחקן מקבל שלושה קלפים מהם עליו לבנות תרגיל. לפי כללי המשחק, אפשר להניח את הקלפים בדרך שונות.

לדגמא, אם מקבלים את הספרות 1, 4 ו-5, אפשר להניח את הקלפים בכמה דרכים:

$$1 + 4 + 5 = 10$$

$$1 \cdot 5 + 4 = 19$$

השחקן שהגיע לסכום הקרוב ביותר ל-20, מקבל נקודה.

אביאל קבל את הקלפים 9 7 2 ומתן קבל את הקלפים 8 3 1

מי מהם יכול לקבל נקודה?

למורה:

- השאלה עוסקת בבניית מספרים מספרות נתונות ומזמנת עיסוק בתפיסה רווחת של תלמידים שהמספר הקרוב ביותר הוא בדרך כלל קטן יותר מהמספר המבוקש.
- ניתן להוסיף ולשאול האם מתן יכול להגיע לאותו סכום בעזרת תרגיל אחר? אם כן מהו?
- ניתן להכין כרטיסיות ולאפשר לתלמידים לשחק על פי ההוראות.
- המשימה מעובדת משאלה שניתנה במבחן טימס 2003.

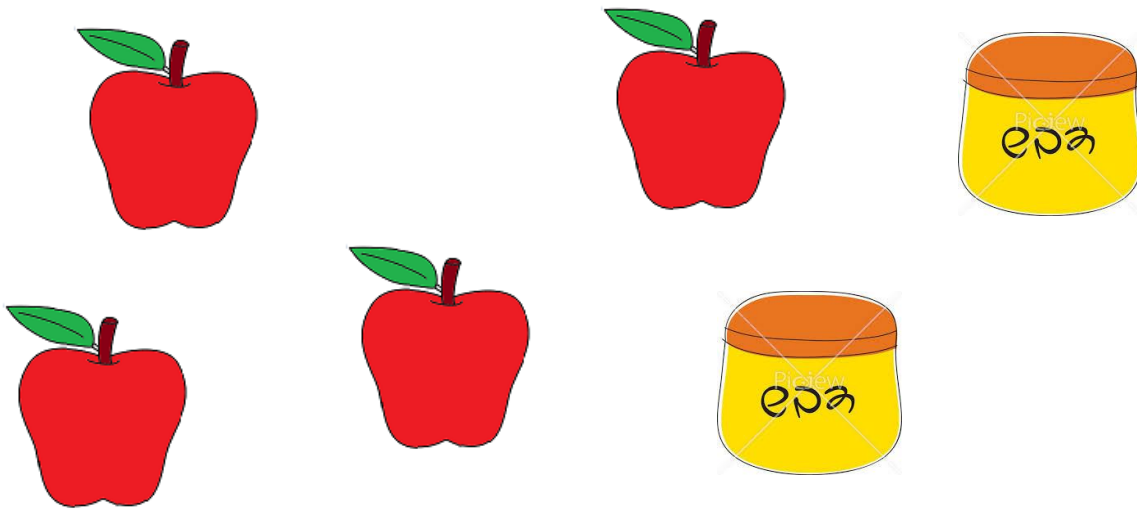

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

לְכָל תְּשׁוּבָה, שְׂאֵלָה

המורה רשמה שאלה על הלוח.

תמי ציירה את התשובה במחברת.

האם תוכלו לשער מה היתה השאלה?

למורה:

- השאלה מאפשרת לתלמידים לחבר סיפור חשבוני משלהם.
- השאלות יכולות לעסוק בהשוואה חיבורית או בהשוואה כפלית.
- התשובה יכולה להיות גם לשאלה של חיסור במשמעות גריעה ועוד.
- בנוסף לפיתוח מיומנות הכתיבה, משימות מסוג זה מאפשרות מבט אל עולמם של הילדים.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתוכניות משלימות למידה

קידום אורח חיים בריא

http://kids.gov.il/cgi-bin/health/boom_guide.pl?Id=60

מסיבה בריאה

הכינו למסיבה כיבוד בריא ומקורי מפרות טריים, פרות יבשים, ירקות חתוכים ועוגות מאפה בית. קשטו ועצבו את הכיבוד לפי טעמכם. לדוגמה: שיפודי פרות, קיסמים נעוצים בפרות או בירקות מסודרים בצורת קיפוד על כדור, או פשוט סדרו הכול בכלי הגשה יפה.

חטיפים בריאים

אם בחרתם לקנות חטיפים, שימו לב לסימון התזונתי והשוו ביניהם. זכרו כי הפריט הראשון ברשימת המרכיבים הוא זה שהכמות שלו במוצר היא הגדולה ביותר, וחפשו את החטיפים שכמות המלח (נתרן) בהם נמוכה.

מטיילים...

קחו לטיול או לפיקניק כריכים, ירקות חתוכים, פרות, חטיפי אנרגיה (שימו לב לסימון התזונתי שלהם) או תערובת פרות יבשים שהכנתם בבית (לדוגמה, שקדים, בוטנים, אגוזים, צימוקים).

גרנולה ובריאות

הכינו גרנולה בעצמכם וכבדו את חבריכם בארוחה מקורית: ערבבו שיבולת שועל, גרעיני חמנייה, שקדים, קוקוס ושומשום. הוסיפו מעט מים וכפית שמן וקלו בתנור כשלושים דקות. הגישו בקעריות בתוספת חלב או יוגורט וקצת דבש. אפשר גם לקשט בפרות חתוכים.

מתחשבים בחברים

לא כולנו יכולים לאכול הכול. כדאי תמיד לברר מראש אם למישהו מן המוזמנים יש רגישות לרכיבי מזון כלשהם (לדוגמה, חלב, אגוזים או קמח) ולהתחשב בהם. לדוגמה, להכין עוגה לא - חלבית או עוגה מקמח בלא גלוטן. בדרך כלל פרות וירקות יתאימו לכולם.